

Versie 15 januari 2024

KDW uit de wet: voorstel LTO voor hervatten vergunningverlening

Voor LTO is stikstofbeleid dat gebaseerd is op de KDW onwerkbaar: de vergunningverlening is niet los te koppelen van de Vogel- en Habitatrictlijn (VHR). Echter staat de KDW niet in de VHR - en is er ook geen reden deze wél op te nemen in de wet. LTO onderbouwt waarom de KDW uit de wet moet en hoe door het doorvoeren van een aantal wets- en beleidswijzigingen de vergunningverlening weer mogelijk gemaakt kan worden. Ons voorstel is om te schuiven van vooral depositiebeleid naar een meer op emissiebeleid gerichte aanpak.

1. Over de relatie tussen **depositie** van stikstof en de verslechtering van de natuur is nu veel discussie. De kritiek richt zich met name op **droge depositie**. De berekende bijdrage van deze depositie is 2/3 van de totale bijdrage. Als deze depositie in de praktijk veel minder blijkt te zijn, wordt de opgave veel kleiner.
  - Er moet **actief** en **meer onderzoek** gedaan worden naar droge depositie van met name ammoniak, maar ook naar NOx en de atmosferische processen van deze stoffen in de lucht.
  - Ook moet er meer aandacht komen voor onderzoek aan de hand van **bodemmonsters**, zodat de daadwerkelijke depositie van stikstof in de natuur beter in beeld komt.
2. De vogel- en habitatrictlijn kent een verslechteringsverbod en een eis tot het realiseren van een goede staat van instandhouding. Aan de goede staat van instandhouding is geen einddatum gekoppeld. In veel natuurdoelanalyses worden deze begrippen door elkaar gehaald en is mede op basis hiervan, extern salderen niet mogelijk. Bovendien is de uitwerking van de staat van instandhouding complex; er is geen eenduidig beeld over de referentie en onderliggende data en evenzo is de monitoring niet op orde. Een goede staat van instandhouding is uiteindelijk een verplichting vanuit Europa naar het Rijk. Het Rijk dient deze verplichting te vertalen naar werkbare doelen. Ons voorstel is een eerste stap in dat proces en is gericht op het hervatten van de vergunningverlening op de korte termijn.
  - Voor de invulling van de VHR moet op de korte termijn niet op de staat van instandhouding, maar het verslechteringsverbod uitgangspunt voor handelingsperspectief zijn.
  - Bij het verslechteringsverbod gaat het niet om een momentopname, maar hoe een soort of type zich langjarig ontwikkelt. Natuur is dynamisch en houdt ook rekening met bijvoorbeeld klimaatverandering. Om soorten en type goed te kunnen monitoren is daarom de openbaarmaking van NDFF gegevens essentieel.
3. De Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) moet herzien worden. De KDW als resultaatverplichtende omgevingswaarde dient vervangen te worden door een **resultaatverplichting tot het reduceren van** emissies. Europa vraagt niet om een % KDW in de wet.
  - Per sector (agrarisch en andere sectoren) kan, nadat de KDW losgekoppeld is van een wettelijke verplichting (dus niet meer onderdeel is van de Wsn), een emissiereductiedoelstelling vastgesteld worden. De hoogte van de reductieopgave is sterk afhankelijk hoe de wetenschappelijke discussie over depositie uitpakt (o.a. droge depositie).
4. Als een gedeelte van de opgave door vertaald wordt naar een emissiedoelstelling per bedrijf is het belangrijk dat daarbij gekozen wordt voor het goede referentiepunt en een reële overgangstermijn.

- We willen uitgaan van de realistisch ingeschatte emissies en niet de huidig RAV factoren.
  - Bij het bepalen van de opgave moet er rekening gehouden worden met de maatregelen die in het convenant dierwaardige veehouderij afgesproken worden. Deze discussie is o.a. gevoerd bij de pluimveetafel van het landbouwakkoord.
  - We willen geen bewegend doel maar een lange termijn perspectief waar we als sector naar toe kunnen werken.
5. Om te komen tot een geborgde emissiereductie zoals hiervoor bedoeld, kunnen aan bedrijven specifieke **emissiereductiedoelen** gesteld worden. Het borgen van emissiereductie kan op verschillende manieren. Het kan met daadwerkelijk meten, een verbeterde RAV systematiek en via verantwoordingsystemen, zoals de afrekenbare stoffenbalans.
- Er dient met name ingezet te worden op het stimuleren en benutten van innovaties in techniek en management en de Best Bestaande Techniek (BBT) dient uitgangspunt voor vergunningverlening te zijn.
6. De in artikel 6 lid 3 van de VHR genoemde **significantie** moet voor stikstof een wetenschappelijk en juridisch onderbouwde invulling (begrenzing) krijgen in Nederlandse wetgeving in de vorm van onderbouwde **afstandsgrenzen en/of drempelwaarde** tot overbelaste habitats. In vervolg op het [rapport van de UvA](#) kan gedacht worden aan een grens tot max. 300 meter op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000 gebieden.
- Een ander alternatief is voorgesteld door [De Nieuwe Denktank](#) die een drempelwaarde tussen 1 mol tot 35 mol voorstelt. Ze volgen daarin het oordeel van Professor Petersen, van de Universiteit van Londen, die aangeeft dat lagere drempelwaarden wetenschappelijk en juridisch niet te verantwoorden zijn. Ook het advies van [TNO](#) wijst in die richting. Met het introduceren van een drempelwaarde van minimaal 1 mol kunnen o.a. de PAS melders en interimers legaal worden.
- Er moet een substantiële hogere drempelwaarde komen, zodat er veel minder activiteiten getoetst hoeven te worden op de depositie van stikstof.
7. Bij de jurisprudentie over Natura 2000 wordt het voorzorgsbeginsel vaak strikt geïnterpreteerd. Gelukkig laten recente uitspraken bij Porthos, Circuit Zandvoort en beweiden en bemesten zien dat er bij een goede onderbouwning meer ruimte is. Als veel activiteiten zich onder de drempelwaarde bevinden en gaan ontwikkelen is er een risico dat de depositie op sommige natuurgebieden gaat stijgen. Bij de grote veehouderijsectoren heeft de aanwezigheid van dier- of fosfaatrechten al een dempende werking op dat risico. Het aantal dieren in heel Nederland is namelijk begrensd. Desondanks, zou er in sommige gebieden in theorie een stijging plaats kunnen vinden.
- Door een geborgde emissiereductie, is het ondanks het hanteren van een drempelwaarde, voldoende verzekerd dat de berekende depositie vanuit de veehouderij op overbelaste habitattypen en -soorten op enig Natura 2000 gebied daalt. Daarmee wordt voldaan aan het voorzorgsbeginsel.